

УДК 76.041.7:39](477)(092)Якутович
DOI <https://doi.org/10.32782/uad.2025.3.6>

Доценко Владислав Євгенійович,
аспірант кафедри мистецтвознавчої експертизи
Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв
ORCID ID: 0000-0001-7976-7770
Vladdotsenko@ukr.net

ПЕРСОНАЖІ І СЮЖЕТИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ КУЛЬТУРИ В ГРАФІЧНИХ ТВОРАХ СЕРГІЯ ЯКУТОВИЧА: ВИБІР ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

У статті розкрито феномен творчості Сергія Якутовича як унікального й концептуально насиченого явища в історії українського образотворчого мистецтва другої половини XX – початку XXI століття. Метою дослідження є комплексне осмислення художнього доробку митця, зокрема аналіз специфіки його візуальної мови, індивідуального стилю, а також ключових концептів, які формують естетичну й ідеологічну основу його творчості. У статті висвітлено основні стратегії переосмислення фольклорної традиції у графіці С. Якутовича, що виявляються у глибокій трансформації народних і літературних образів, осмислених через авторську оптику. Розглянуто механізми творення образного простору, де поєднано символічне мислення, міфопоетичні мотиви та історичні алюзії. Виявлено багаторівневу структуру його творів, що базується на взаємодії архетипів, метафор, семіотичних кодів і культурних відсилок. Установлено тісний зв'язок між візуальною мовою художника та фольклорно-міфологічною традицією, а також окреслено роль історичної пам'яті у формуванні його естетичних принципів. Окрему увагу приділено аналізу впливу української класичної літератури, зокрема творів Миколи Гоголя, на художнє мислення митця. Уперше здійснено цілісний аналіз діяльності С. Якутовича як візуального інтерпретатора національного міфу, показано, як його ілюстрації виходять за межі текстової репрезентації, перетворюючись на самостійні філософсько-культурні наративи. У статті розглянуто прийоми графічного моделювання, що поєднують барокову експресивність, символічну насиченість, алегоричність і сучасні візуальні засоби, зокрема кінематографічну образність. Доведено, що С. Якутович постає не лише як віртуозний майстер графіки, а й як візуальний мислитель, чия творчість є своєрідною формою інтелектуального та культурного осмислення національного досвіду. Його мистецький стиль поєднує історичну рефлексію, глибинне знання фольклорної спадщини, індивідуальну філософію образу та новаторський підхід до графічної виразності, формуючи унікальний культурний код сучасного українського візуального мистецтва.

Ключові слова: графіка, ілюстрація, фольклор, образ, семантика.

Dotsenko Vladyslav. CHARACTERS AND PLOTS OF UKRAINIAN FOLK CULTURE IN THE GRAPHIC WORKS OF SERHIY YAKUTOVYCH: CHOICE AND INTERPRETATION

The article reveals the phenomenon of Serhiy Yakutovich's work as a unique and conceptually rich phenomenon in the history of Ukrainian fine art of the second half of the twentieth and early twenty-first centuries. The aim of the study is to comprehensively understand the artist's artistic work, in particular, to analyse the specifics of his visual language, individual style, as well as the key concepts that form the aesthetic and ideological basis of his work. The article highlights the main strategies of rethinking the folklore tradition in S. Yakutovich's graphics, which are manifested in a deep transformation of folk and literary images, comprehended through the author's optics. The mechanisms of creating the figurative space, which combines symbolic thinking, mythopoetic motifs and historical allusions, are considered. The author reveals a multi-level structure of his works based on the interaction of archetypes, metaphors, semiotic codes and cultural references. The close connection between the artist's visual language and the folklore and mythological tradition is established, and the role of historical memory in the formation of his aesthetic principles is outlined. Special attention is paid to the analysis of the influence of Ukrainian classical literature, in particular the works of Mykola Gogol, on the artist's artistic thinking. For the first time, a comprehensive analysis of S. Yakutovich's work as a visual interpreter of the national myth is carried out, showing how his illustrations go beyond textual representation, turning into independent philosophical and cultural narratives. The article discusses graphic modelling techniques that combine baroque expressiveness, symbolic richness, allegorality and modern visual means, in particular cinematic imagery. It is proved that S. Yakutovich appears not only as a virtuoso graphic artist, but also as a visual thinker whose work is a unique

form of intellectual and cultural comprehension of the national experience. His artistic style combines historical reflection, deep knowledge of folklore heritage, individual philosophy of image and an innovative approach to graphic expression, forming a unique cultural code of contemporary Ukrainian visual art.

Key words: *graphics, illustration, folklore, image, semantics.*

Вступ. Сергій Якутович (1952–2017) – знакова постать в історії української графіки другої половини XX – початку XXI століття. Його творчий доробок становить вагомий внесок у розвиток сучасного українського мистецтва, насамперед у сфері візуального осмислення національної історії та культурної ідентичності. Його роботи репрезентують не лише високий рівень технічної майстерності, а й концептуальну глибину, засновану на критичному переосмисленні традиційних образів. Залучення спадщини української графіки, візуальних прийомів кіно та новітніх художніх практик дозволило митцеві сформувати власну образну систему, що осмислює історичну пам'ять крізь призму сучасності.

С. Якутович вирізнявся виразним індивідуальним стилем, що ґрунтувався на віртуозному володінні різними техніками графіки, зокрема офортом. Однією з провідних тем його мистецької спадщини стало козацтво, яке посіло центральне місце серед основних концептів його художніх пошуків і рефлексій.

Матеріали і методи. Дослідницька зацікавленість постаттю С. Якутовича зберігається на стабільно високому рівні, що свідчить про актуальність і значущість його внеску у вітчизняне мистецтво. Творчість митця аналізували численні науковці та мистецтвознавці, серед яких: О. Авраменка, О. Ламонової, О. Лагутенко, В. Михальчука, Г. Склярєнка, В. Олійника, О. Ямборко. Окремо необхідно виділити наступну наукову працю П. Ліміної: «Професія: художник. Книга про Сергія Якутовича» [1]. У її основі акцентується увага на біографії С. Якутовича та його творчому шляху до становлення як митця. Варто згадати і видання двох альбомів у 2008 році: «Незавершений проект» [2] та «Абсолютний слух часу» [3] – де представлені найкращі роботи, що забезпечують всебічне розуміння візуальної спадщини майстра та слугують основою для наукового дослідження.

Методологія дослідження базується на комплексному міждисциплінарному підході, що поєднує методи історико-культурного аналізу, мистецтвознавчої інтерпретації, іконографічного й семіотичного прочитання візуального образу. Застосовано також елементи компаративного аналізу для виявлення паралелей між літературними джерелами (зокрема творами М. Гоголя) та графічними інтерпретаціями С. Якутовича. Застосований герменевтичний підхід, що сприяв глибшому розумінню символіки й наративної структури образів, розкрив багатшаровість змістів та інтерпретацій.

Результати. Формування світоглядних і мистецьких позицій митця відбувалося під потужним впливом його батька, Георгія Якутовича (1930–2000 рр.), а також творчого середовища, яке оточувало його з дитинства. Г. Якутович – одна з визначних фігур української графіки XX століття – залишив помітний слід у національній культурі завдяки ілюструванню низки літературних творів, серед яких: «Як Довбуш карав панів» Михайла Білого та Володимира Грабовецького (1960), «Козак Голота» Марії Пригари (1966), українські народні казки «Казка про липку і зажерливу бабу» та «Про бідного парубка і Марка багатого» (1967), «Тіні забутих предків» Михайла Коцюбинського (1967) та ін.

До національної тематики С. Якутович активно звернувся наприкінці 1990-х – на початку 2000-х років. Основна увага приділялася пошуку символів державності та візуалізації національної героїки, насамперед сюжетів пов'язаних із козацтвом [4, с. 44; 5]. У цей період він створив графічні серії «Гетьмани України» (1994) та «Герби міст України» (2000). Слід також зазначити, що від батька Сергій перейняв активний інтерес до кінематографу, присвячуючи значну частину своєї мистецької діяльності роботі над художнім оформленням фільмів. Ключовим моментом у його творчості багато дослідників вважають

співпрацю з видатним українським режисером Юрієм Ілленком у якості художника-постановника фільму «Молитва за гетьмана Мазепу» (2001). Робота над цією стрічкою стала поштовхом до створення знакового циклу «Мазепіана» (2000-2006) та «Запорожці» (2006).

У серії «Мазепіана» С. Якутович довершує формувати свій унікальний художній стиль, який дослідники окреслюють як «козацьке бароко» – завдяки використанню пишних, ажурних, декоративно насичених елементів [1, с. 157; 6, с. 46]. Його графіка поєднує історико-алегоричну образність, майстерну лінійну манеру та символічно вивірену композиційну структуру. Простір у творах подано умовно: він не вибудований у реалістичній перспективі, а виконує роль концептуального тла, в межах якого розгортається сюжет. Характерною є гра масштабів: збільшення чи зменшення фігур надає їм ієрархічної або символічної ваги. Візуальна мова майстра ґрунтується на контрастах форм, тональних плям і пластичній експресії. Його твори постають не як прості ілюстрації, а як самостійні візуальні сюжети, сповнені глибокого історико-культурного змісту.

У серії «Мазепіана» С. Якутович репрезентує авторське бачення постаті гетьмана Івана Мазепи (1639–1709 рр.), візуалізуючи складну палітру історичних обставин доби – як її період піднесення, так і занепаду. Поруч із історичними персонажами художник свідомо вводить образи, що походять з народного фольклору, зокрема – козака Мамаю, який стає центральною постаттю композиції як архетип вільної людини, носія глибинного культурного коду. Проте навколишній простір, який зазвичай у народних версіях наповнений спокоєм, в авторському трактуванні трансформується в апокаліптичний ландшафт втрати, насилля та поневолення. По обидва боки від Мамаю зображено двох схилених у жалобі козаків – візуальні метафори історичної травми. За його спиною – дуб і кінь, традиційні символи витривалості й сили, які набувають драматичного забарвлення завдяки деталізації: барокові листяні візерунки перетворюються на сцени страти, повішені шаблі – на символ

капітуляції, а обличчя присутніх – на вирази жаху й безсилля.

Кульмінацією цієї апокаліптичної композиції є російський цар Петро I, увінчаний двоголовим орлом. Здійнята сокира алегорично втілює крилату фразу Олександра Пушкіна: «В Європу прорубати вікно» – але в інтерпретації С. Якутовича царизм прорубує це вікно крізь крону дуба, під яким сидить Мамай, знищуючи цвіт української нації. Рука російського деспота тягнеться до чуба козака, ніби намагаючись підкорити сам непокірний дух українського народу та позбавити його найціннішого – свободи.

Фінальною точкою композиції є образ кріпака в дерев'яних колодках із чаркою горілки – візуальний символ остаточного результату колоніального гноблення. Цей персонаж – маркер трансформації гордого козака у покійного підданого імперії, позбавленого волі й національної ідентичності.

Завершальний акцент – промовистий, запитальний погляд козака Мамаю, надає твору характеру екзистенційної притчі, зверненої безпосередньо до сучасного глядача. У цьому погляді зчитується символічна дилема: вибір між гідністю вільної людини та покорою у статусі підвладного. Таким чином, С. Якутович трансформує традиційний фольклорний образ у складний візуальний код національної саморефлексії, в якому кожен елемент проголошує мовою історичної травми, спротиву й надії. Через алегоричні форми художник вибудовує багатоплановий історико-політичний наратив, що актуалізує питання ідентичності та пам'яті.

Одним із важливих напрямів творчості С. Якутовича є звернення до знакових творів світової літературної класики, що візуалізують глибинні смисли національної культури та відкривають широкі можливості для художнього переосмислення традицій. Такі тексти, насичені етнографічним матеріалом, відображають систему народних вірувань, звичаїв, обрядовості та фольклорних образів, будучи потужними носіями національної ідентичності.

Особливо значущою та концептуально насиченою у цьому контексті є співпраця

художника з творчою спадщиною Миколи Гоголя – письменника, у творчості якого українська традиція органічно поєднується з естетикою європейського романтизму, елементами гротеску та містики.

П. Ліміна слушно зауважує: «...однак справді значиме місце займає творчість Миколи Гоголя – у його надломленій, складній і хвилюючій біографії Якут знаходить самого себе. Уживаючись у роль автора (принцип Сергія), художник пророблює більшість зі створених Гоголем персонажів, переосмислює основні твори. Філософія письменника часто підтверджує власні тези та погляди Якутовича» [1, с. 158-159].

Міфопоетичний образ України, властивий гоголівському світові, Якутович передає з винятковою точністю. Це досягається завдяки гармонійному поєднанню традиційних фольклорних мотивів із глибоко особистими авторськими інтерпретаціями, які не руйнують історико-культурну автентичність, а, навпаки, посилюють її. Персонажі в його графіці – це цілісні образи з виразною зовнішністю, мімікою та жестами, що розкривають гоголівський гумор, психологічну напругу й надають літературному тексту візуальної глибини.

Художник ніколи не зупинявся на буквальному прочитанні. Його ілюстрації – це не пасивний супровід до тексту, а повноцінне візуальне осмислення, що творить нову художню реальність. Якутович завжди прагнув до створення самобутнього, багатогранного образного ряду, який органічно зливається з літературною оповіддю, підсилюючи її атмосферу, національний колорит, емоційну насиченість і глибинний підтекст.

Свою роботу з гоголівськими текстами С. Якутович розпочав у 2003 р., створивши ілюстрації до повісті «Тарас Бульба». Наступним етапом стало оформлення ним збірки творів «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» та «Миргород», виданої у 2008 році видавництвом «Либідь» [7]. Ці твори, сповнені фантастичних мотивів, етнографічних деталей, колоритних народних образів і елементів бурлеску, стали для митця джерелом глибокого творчого занурення у фольклорно-міфологічний

простір української культури, осмислений через гоголівську призму.

У ранній творчості М. Гоголя виразно простежується вплив української усної традиції, до якої він звертався ще з юності, збираючи фольклорний матеріал. Ця традиція лягла в основу його неповторного стилю, де народна культура не просто відтворюється, а переосмислюється крізь призму індивідуального світобачення. С. Якутович, у свою чергу, візуально інтерпретує цю літературну модель, відкриваючи глибинні структурні та символічні шари гоголівського наративу і передаючи характерні риси світосприйняття, вкоріненого в українській культурній традиції.

У графічній інтерпретації С. Якутовича до повісті М. Гоголя «Майська ніч, або утоплена» русалка-панночка постає як символ трагічної жіночої долі, зупиненої на межі між світом живих і мертвих. Її образ майже ефемерний, напівоголений, загорнутий в урочисте весільне вбрання – втілює поєднання дівочої крихкості з потойбічним холодом. Як зазначено: «у народних описах про русалок найперше впадає в око їхня зовнішня безтурботність» [8, с. 160]. Постаючи над Левком і Ганною, русалка не лише набуває рис примари, а й уособлює потойбічну відстороненість, що парадоксально поєднується з внутрішнім напруженням і приглушеною жагою помсти. Біле весільне вбрання русалки відсилає до традиційного поховального обряду незаміжніх дівчат, посилюючи фольклорну основу образу та розкриває його трагічну символіку як втілення зруйнованих надій і обірваного життя. Образ, створений С. Якутовичем, свідомо еротизований і поетично міфологізований, що підкреслює його візуальну привабливість і символічну багатозначність. Ідеться не стільки про реалістичне зображення жіночої постаті, скільки про складний семантичний образ, який уособлює архетип традиційного фольклорного уявлення про русалку – істоту з подвійною природою, що поєднує в собі естетичну чарівність, приховану загрозу та надприродну силу. Як зазначає В. Давидюк: «...це – чарівна зовнішність, голизна і недосяжність для безкарного кохання з боку чоловіків» [8, с. 163]. Інша його

думка продовжує цей мотив: «маючи чаруючу зовнішність і нерозтрачену жагу кохання, дівчина-утоплениця зваблює хлопців і навіть одружених чоловіків» [8, с. 161].

В повісті М. Гоголя «Ніч перед Різдвом» Солоха – не просто «відьма» в побутовому чи фольклорному розумінні. Вона – втілення жіночої хитрості, чарівності, спокуси і маніпуляції. Вона володіє не лише чарівною силою, яка дозволяє їй літати на мітлі, а й неабияким талантом до маніпуляцій. Хоч Солоха й водиться з чортом, але вона керує ним так само легко, як і всіма іншими чоловіками. У заголовній ілюстрації до повісті «Ніч перед Різдвом» С. Якутович зображує Солоху та чорта, які левітують у верхній частині композиції. Вони взаємодіють між собою, обмінюються поглядами, немовби повністю зосереджені один на одному, залишаючи інших персонажів, зображених нижче, поза межами своєї уваги. Таким художнім прийомом митець умовно відділяє світ фантастичного й містичного від світу земного і реального, адже саме Солоха й чорт уособлюють надприродні сили, що керують розвитком подій у повісті. Як справедливо зауважила В. Мацапура, художній світ М. Гоголя роздвоєний: реалістичний, побутовий план співіснує з фантастичним, міфологізованим, що є характерною рисою романтичного світосприйняття [9, с. 100].

У народних уявленнях чорт не має чітко визначеного вигляду, проте його зазвичай змальовують як істоту, в якій поєднуються людські й тваринні риси. «Змодельований таким чином образ демона, що відрізняється від людини невідповідністю уявленням про норму й красу, метафорично утворює засудження суспільною свідомістю його внутрішньої сутності. Потворна зовнішність яскраво відображає потворність внутрішню» [10, с. 60]. У трактуванні С. Якутовича чорт постає здебільшого як антропоморфна істота, попри наявність традиційних рогів, копит і хвоста, його обличчя має виразно людські риси, здатні передавати знайомі людині емоції. Таким чином художник підкреслює неоднозначність образу – містичне переплітається зі звичайним, майже буденним. Гоголь виводить чорта як одну з ключових постатей повісті:

він магічний, але активно взаємодіє з реальними персонажами. По суті, чорт виступає антагоністом, протиставленим ковалю Вакулі. Незважаючи на свою демонічну природу, цей персонаж більше нагадує пересічну недобру людину – хитру, мстиву, схильну до капостей. Проте всі його спроби нашкодити зрештою зазнають поразки. Виходячи з цієї гоголівської інтерпретації, С. Якутович зображує чорта не як фігуру демонічного порядку, а радше як карикатурну постать – звичайну людину з надприродними можливостями, яка, попри всю свою темну силу, здається навіть смішною у своїх невдачах.

Християнська символіка зірки, яка постає як ключовий атрибут колядування, ґрунтується на образі Вифлеємської зірки – небесного знамення, що вказало шлях до місця народження Ісуса Христа. У творчій інтерпретації С. Якутовича зірка займає центральне місце в композиції ілюстрації, здіймаючись над головою головного героя – Вакули. Цей образ функціонує не лише як релігійний символ Різдва, а й як маркер традиційного народного обряду – колядування, що має виразно театралізований характер. Через візуалізацію зірки художник актуалізує саме сценічну природу цього обряду. Крім того, вибір персонажів у повісті Миколи Гоголя, яку ілюструє С. Якутович, співзвучний з дійовими особами традиційного різдвяного вертепу, що підкреслює глибинний зв'язок між літературним текстом, народною традицією і візуальним мистецтвом.

Образ відьми-панночки з повісті М. Гоголя «Вій» кардинально відрізняється від образу Солохи з «Ночі перед Різдвом». Якщо в останньому творі демонічне начало має переважно комічне забарвлення і сприймається як об'єкт іронічної гри, то у «Вії» зло набуває справжньої загрози, воно глибоко вкорінене в потойбіччі і позбавлене будь-яких гумористичних відтінків. На ілюстрації автора панночка постає втіленням абсолютного зла: її монументальна, майже нерухома постать, випрямлене, немов тіло мерця в домовині, суворий прямий погляд і холодна, ритуальна поза створюють образ могутньої надприродної істоти. Вбрана в біле, подібно до панночки-русалки

з повісті «Майська ніч, або утоплена», вона позбавлена тієї безтурботної легкості, яка раніше простежувалась у зображенні русалки. У творчості Гоголя зустрічаються дві контрастні постаті панночок, кожна з яких тісно пов'язана з потойбіччям. Одна з них, русалка, відчужена від живого світу, вступає у протистояння з іншою демонічною силою – відьмою-мачухою. На противагу їй, панночка-відьма з «Вія», незважаючи на власну смерть, агресивно вторгається у світ живих, одержима помстою та прагненням звести головного героя в могилу. Саме тому Якутович зображує відьму домінуючою фігурою, яка тяжіє над персонажем, змушуючи його стиснутись в межах захисного кола, яке водночас захищає і стає його пасткою. За спиною панночки розташовані фантастичні чудовиська, демони й химерні істоти, що підкреслюють її владу над темними силами і водночас матеріалізують внутрішній світ жаху Хоми Брута. У такий спосіб С. Якутович не лише інтерпретує образ панночки як осереддя потойбічного, але й візуалізує глибоку психологічну напругу та екзистенційний страх, які лежать в основі гоголівської повісті.

Примітною у даній ілюстрації є семантика свічки. В українській народній традиції свічка – це символ світла, очищення і захисту від зла, сакральний атрибут молитви і обрядового захисту. Проте тут її роль кардинально викривлена: свічка перестає бути оберегом і стає елементом ритуалу демонічної сили. Митець розташовує її у ногах паночки, що асоціюється з поховальним обрядом, коли свічку ставили біля покійного, що посилює відчуття смерті, застигlosti і належності панночки до загробного світу. Водночас цей символ можна розглядати як алегорію на гоголівську ідею, за якою Божий дім, тобто церква, що зазвичай асоціюється з безпекою та захистом від темних сил, втрачає свою сакральність і перетворюється на простір демонічного – осередок відьомського шабашу.

У повістях «Пропала грамота» та «Зачароване місце» С. Якутович цілеспрямовано позбавляє образи нечистої сили й чортів індивідуальних рис, змальовуючи їх як спотворених, хаотичних та ефемерних істот.

Така візуальна концепція не лише відображає моральний занепад і хаос, а й підкреслює їхню відчуженість від реального світу, наближаючи ці постаті до міфологічного узагальнення. За стилістикою вони нагадують демонічних персонажів гравюри Альбрехта Дюрера «Лицар, смерть і диявол» (1513), де фігури смерті і зла також постають у вигляді метафоричних образів, що символізують універсальні загрози й екзистенційну боротьбу. Знеособлення та мінливість форми, які С. Якутович надає демонічним персонажам, підкреслюють їхню надприродну сутність і посилюють атмосферу тривоги, невизначеності та метафізичного страху. Цей художній прийом органічно перегукується з морально-філософською антитезою, на якій ґрунтуються повісті Гоголя. Думку про боротьбу з нечистою силою у повістях М. Гоголя відмічає В. Мацапура: «Нечистий» у його повістях протиставляється християнській душі, зокрема душі козака-запорожця. Таку антитезу спостерігаємо в повістях «Зачароване місце», «Страшна помста» та інших» [9, с. 101].

Висновки. Аналіз багатогранного й концептуально насиченого творчого доробку С. Якутовича свідчить про його системний і глибоко осмислений підхід до відображення української культурної ідентичності. Його мистецькі стратегії базуються на свідомому виборі образів та інноваційному переосмисленні елементів фольклорної традиції, що вказує на глибоке занурення митця в етнокультурний контекст. Ці аспекти розкривають не лише технічну майстерність С. Якутовича як видатного графіка, а й його глибоке розуміння української національної ідентичності, знання фольклорних джерел, шанобливе ставлення до історичної пам'яті та тонке інтуїтивне відчуття естетики української культури.

Образна мова С. Якутовича пронизана символами та культурними відсилками, які пробуджують глибинні рівні національної пам'яті та історичної свідомості. Через призму індивідуального стилю С. Якутович проєктує універсальні наративи української історії та ментальності, надаючи їм сучасного звучання. Роботи С. Якутовича вирізняються

емоційною насиченістю, структурною глибиною та семантичною багатозначністю, яка засвідчує не лише його глибоке осмислення минулого, а й внесок у формування нових смислових орієнтирів українського візуального мистецтва.

Література:

1. Ліміна. П. Професія: художник. Книга про Сергія Якутовича. Київ : Видавництво Артбук, 2018 192 с.
2. Якутович С.Г. Незавершений проект. Альбом Київ : Грамота, 2008.
3. Якутович С.Г. Абсолютний слух часу. Альбом / передм. М. В. Матіос. Київ: Грамота, 2008 312 с.
4. Якутовичі: Довільний конспект. Життя і творчість родини Якутовичів. Коло. Актуальні видання і проекти. Київ : Артбук, 2018. 87 (6) с.
5. Данило Ваврів. Якутовичі – династія українських митців та мисткинь. Про династію графіки, живопису, ілюстрацій, музики, казок та кіно. Bomedia. URL: <https://bomedia.com.ua/yakutovychi/> (дата звернення 07.06.2025).
6. Ямборко О. Архетипи української історії у кінотворчості Сергія Якутовича. *Кіно-Театр*. 2023. № 2. С. 45–46; № 3. С. 40–41.
7. Гоголь М. В. Вечори на хуторі біля Диканьки. Миргород. Київ : Либідь, 2008. 485 с.
8. Давидюк В. Первісна міфологія українського фольклору. Луцьк : Вежа, 1997. 310 с.
9. Мацапура В. Міфопоетичний образ України в Гоголівських “Вечорах на хуторі біля Диканьки”. *Рідний край*. 2006. №1 (14). С. 99–104.
10. Тиховська О. Психоаналітичне підґрунтя образів чорта та домовика в міфології Закарпаття. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Київ, 2020, Том 31 (70). № 2. С. 58–65.

References:

1. Limina, P., 2018. Profesii: khudozhnyk. Knyha pro Serhiia Yakutovycha [Profession: artist. A book about Serhiy Yakutovych]. Kyiv: Vydavnytstvo Artbuk [in Ukrainian].
2. Yakutovych, S.H., 2008. Nezavershenyi proiekt [An unfinished project]. Al'bom. Kyiv: Hramota. [in Ukrainian].
3. Yakutovych, S.H., 2008. Absoliutnyi slukh chasu [The Absolute Ear of Time]. Al'bom. Kyiv: Hramota. [Foreword by M.V. Matios] [in Ukrainian].
4. Yakutovychi: Dovil'nyi konspekt. Zhyttia i tvorchist' rodyny Yakutovychiv. Kolo. Aktual'ni vydannia i proiektu [Yakutovychi: An arbitrary synopsis. Life and work of the Yakutovych family. The circle. Current publications and projects], 2018. Kyiv: Artbuk. [in Ukrainian].
5. Vavriv, D., 2023. Yakutovychi – dynastiia ukrains'kykh myttsiv ta mystkyn': pro dynastiiu hrafiiky, zhivopysu, iliustratsii, muzyky, kazok ta kino [The Yakutovych are a dynasty of Ukrainian artists. About the dynasty of graphics, paintings, illustrations, music, fairy tales and cinema]. Bomedia. Retrieved from: <https://bomedia.com.ua/yakutovychi/> [Accessed 7 Jun. 2025].
6. Yamborko, O., 2023. Arkhetypy ukrains'koi istorii u kinotvorchosti Serhiia Yakutovycha [Archetypes of Ukrainian History in the Filmmaking of Serhiy Yakutovych]. *Kino-Teatr*, (2), pp.45–46; (3), pp. 40–41.
7. Gogol, M. V., 2008. Vechory na khutori bilia Dykanky. Myrhorod [Evenings on a farm near Dykanka. Mirgorod]. Kyiv: Lybid. [in Ukrainian].
8. Davyduk, V., 1997. Pervisna mifolohiia ukrains'koho folklore [The original mythology of Ukrainian folklore]. Luts'k: Vezha. [in Ukrainian].
9. Matsapura, V., 2006. Mifopoetichnyi obraz Ukrainy v hoholivs'kykh “Vechorakh na khutori bilia Dykanky” [The mythopoetic image of Ukraine in Gogol's “Evenings on a Farm near Dikanka”]. *Ridnyi kraj*, (1)14, pp. 99–104.
10. Tykhov's'ka, O., 2020. Psykhoanalitichne pidruntia obraziv chorta ta domovyka v mifolohii Zakarpattia [The Psychoanalytic Basis of the Images of the Devil and the Householder in the Mythology of Transcarpathia]. *Vcheni zapysky Tavriis'koho natsional'noho universytetu imeni V. I. Vernads'koho*. Serii: Filolohiia. Sotsial'ni komunikatsii, 31(70)2, pp. 58–65.

Стаття надійшла: 20.06.2025

Прийнято: 07.07.2025

Опубліковано: 06.10.2025